

ГОДИНЕ ОБНОВЕ

ПОМОЋ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ

ПОМОЋ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА
У СРБИЈИ

Република Србија

Програм финансира ЕУ

ГОДИНЕ ОБНОВЕ

Програм спроводе:

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

AUSTRIAN
DEVELOPMENT
AGENCY

WORLD BANK GROUP

Ова публикација је урађена уз помоћ Европске уније. За садржај ове публикације искључиво су одговорне партнерске организације које спроводе Програм помоћи Европске уније поплављеним подручјима у Србији и он не одражава нужно ставове Европске уније.

САДРЖАЈ

ЕВРОПСКА УНИЈА – НАЈВЕЋИ ДОНАТОР ПОМОЋИ ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ	9
ПРОГРАМ ПОМОЋИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ	11
• Изградња и обнова кућа и станова	13
• Подршка пољопривредницима и малим предузећима	19
• Обнова и изградња објеката јавне намене	27
• Реконструкција путева, клизишта и јавне инфраструктуре	31
• Рехабилитација инфраструктуре за спречавање и заштиту од поплава ..	37
• Унапређење система за предвиђање поплава	41
ФОНД СОЛИДАРНОСТИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	43
• Реконструкција објеката јавне намене	45
• Реконструкција и изградња инфраструктуре	49
• Санација јаловишта рудника Столице	53
КА ВИШЕМ СТЕПЕНУ СПРЕМНОСТИ И БЕЗБЕДНОСТИ	55

Реч амбасадора

Пишући овај уводник за публикацију „Године обнове“, а на крају свог мандата у Србији, могао бих да кажем да садржај одсликава вероватно најупечатљивију активност на којој сам био ангажован као шеф Делегације Европске уније у Републици Србији, а која би се могла сумирати као „од обнове и уклањања последица до спречавања да се ово икада понови“. Последње три године мог мандата у Србији несумњиво су обележиле катастрофалне поплаве из маја и септембра 2014. То је нешто што ћу увек носити у сећању, ма где се на кугли земаљској будем налазио. Такође, носићу и бројне успомене на дивне, храбре и одлучне људе чија драга лица видим у овој књизи, а са многима од њих сам се сретао и уживао њихово гостопримство. Мислим да сви ми заједно који смо у овом подухвату учествовали и настављамо да учествујемо можемо бити поносни на своје резултате и на све што смо учинили. Драго ми је што је 2015. године Србија постала чланица механизма ЕУ за цивилну заштиту. Наредних година фокус наше сарадње биће усмерен на превенцију, на стварање инфраструктуре која ће осигурати да се слична природна катастрофа никада више не понови, барем не у размерама које смо видели 2014. године.

Мајкл Давенпорт

Шеф Делегације Европске уније у Србији

Поплаве у Србији:

1,7 милијарди евра штете

32.000 људи напустило своје домове

119 локалних самоуправа погођено поплавама
57 градова и општина претрпело озбиљну штету

172 милиона бесповратних средстава ЕУ:

ИПА 2012 – 30 милиона евра

ИПА 2014 – 72 милиона евра

Фонд солидарности ЕУ – 60 милиона евра

Регионални пројекат Србије

и Босне и Херцеговине – 10 милиона евра

ЕВРОПСКА УНИЈА – НАЈВЕЋИ ДОНАТОР ПОМОЋИ ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ

У мају 2014. године дотад незабележене падавине у Србији су изазвале незапамћене поплаве и клизишта, остављајући за собом знатну штету. Током поплава 57 људи је изгубило живот, док је њих око 32.000 морало да напусти своје домове. Губици настали у само неколико дана процењују се на 1,7 милијарди евра, а штете су забележене у 119 локалних самоуправа широм Србије. Само неколико месеци касније, у септембру 2014. године још један талас поплава узрокованих јаким кишима погодио је источни део земље, остављајући за собом велику штету.

Европска унија била је међу првим донаторима, пославши спасилачке тимове и хуманитарну помоћ преко свог Механизма за цивилну заштиту. Како би рехабилитација Србије почела што пре, ЕУ је финансирала Програм помоћи Европске уније поплављеним подручјима у Србији са 30 милиона евра, обезбеђених кроз Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) 2012, који је реализован у 39 најтеже погођених градова и општина. Након тога, уз доделу 72 милиона евра кроз ИПА 2014, програм је проширен на 57

локалних самоуправа, не само ради пружања помоћи после поплава већ и ради санације и побољшања система за заштиту од поплава у Србији. Подршка ЕУ је такође обухватила 60 милиона евра из Фонда солидарности ЕУ за санацију јавне инфраструктуре, који су Србији стављени на располагање као да је држава чланица, и десет милиона евра за Програм прекограничне сарадње Србија – Босна и Херцеговина.

Подршка Европске уније износила је 172 милиона евра, чиме је она постала највећи донатор помоћи поплављеним подручјима у Србији.

ПОМОЋ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА
У СРБИЈИ

2014 - 2017.

57
ЛОКАЛНИХ
САМОУПРАВА

225
кућа саграђено

2.414
домаћинстава
реновирано

32 стана
за социјално
становање
саграђена

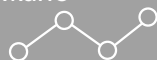
36.712

пољопривредних
домаћинстава
добило
помоћ

1.171

предузетника,
малих предузећа
и фарми
подржано

15 школа
1 обновљено,
изграђена

1

вртић обновљен

2

моста
саграђена,
санирана

4

3 језера
за инфилтрацију
пијаће воде
санирана

12 km пута
између Корените
и Крупња
реконструисано

24
клизишта
санирана

11 пумпи
у
4 црпне
станице
поправљено

60 km речних
канала и
корита очишћено
и проширено

ПРОГРАМ ПОМОЋИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПОПЛАВЉЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ

Европска унија издвојила је 102 милиона евра из ИПА 2012 и ИПА 2014 за спровођење Програма помоћи ЕУ поплављеним подручјима у Србији, чији је циљ пружање подршке у периоду после поплава за 57 најугроженијих локалних самоуправа, а популацијом од преко два милиона људи, као и побољшање система заштите од поплава у Србији.

Ова средства коришћена су за изградњу и реконструкцију оштећених кућа, набавку намештаја и апарата за домаћинство, реконструкцију јавних зграда, поправку путева, оживљавање привреде и пољопривреде кроз активности које доносе приходе и помоћ пољопривредним домаћинствима. Осим тога, средства су усмерена на побољшање услова живота у привременим склоништима, за куповину биоцида како би се смањила популација комараца и за јачање капацитета Канцеларије Владе Србије за управљање јавним улагањима – раније Канцеларије за помоћ и обнову поплављених подручја.

Средствима из ИПА 2014 Србији је пружена помоћ за унапређење система за контролу ризика од елементарних непогода и спречавање поплава, санацију објеката за заштиту од поплава и друмске саобраћајне мреже оштећене услед клизишта. Програм помоћи ЕУ поплављеним подручјима у Србији је осмишљен у блиској сарадњи са Канцеларијом Владе Србије за управљање јавним улагањима и Канцеларијом за европске интеграције, а спроводе га Аустријска агенција за развој (АДА), Arbeiter-Samariter-Bund (АСБ), Дански савет за избеглице (ДРЦ), Организација за храну и пољопривреду Уједињених нација (ФАО), Hilfe zur Selbsthilfe e.V. (Help), Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге (УНОПС) и Светска банка (СБ).

Програм је реализован у следећим локалним самоуправама: Алексинац, Аранђеловац, Бајина Башта, Богатић, Бољевац, Ђуприја, Чачак, Деспотовац, Горњи Милановац, Ивањица, Јагодина, Кладово, Кнић, Књажевац, Коцељева, Косјерић, Ковачица, Крагујевац, Краљево, Крупањ, Куршумлија, Лајковац, Лазаревац, Лозница, Лучани, Љиг, Љубовија, Мајданпек, Мали Зворник, Мало Црниће, Медвеђа, Мионица, Неготин, Обреновац, Осечина, Петровац на Млави, Параћин, Пожега, Рума, Сјеница, Смедерево, Смедеревска Паланка, Сурчин, Сурдулица, Свилајнац, Сврљиг, Шабац, Шид, Трстеник, Уб, Ужице, Ваљево, Варварин, Велика Плана, Владичин Хан, Владимирци и Зајечар.

ИЗГРАДЊА И ОБНОВА КУЋА И СТАНОВА

225

кућа саграђено
и опремљено

2.414

кућа обновљено
и санирано

32

социјално угрожене
породице збринуте
кроз социјално
становање

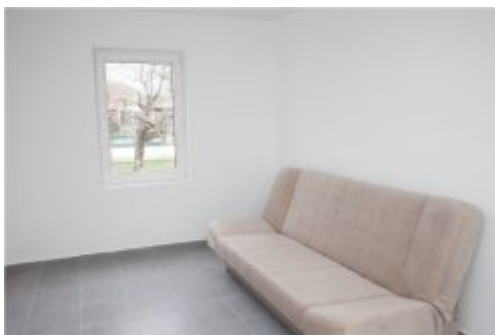
На хиљаде људи суочило се са ужасним условима становања после мајских поплава 2014. године, када је 490 кућа потпуно уништено а више од 25.000 претрпело оштећења различитог степена. Породице које су изгубиле своје домове заједно са намештајем, апаратима за домаћинство и личним стварима – од којих су многе из социјално угрожених група – морале су да пронађу привремени смештај. У потрази за привременим домом били су и они чије куће нису биле потпуно уништене, али су биле неподобне за живот услед високог нивоа воде, блата и влаге која је продрла у куће.

Приоритет Европске уније била је санација кућа и омогућавање пристојних услова живота породицама које су биле тешко погођене поплавама. Ова подршка је обухватила изградњу, намештање и опремање 225 кућа, што представља готово половину укупног броја уништених домова. Поред тога, обновљено је 2.414 кућа, што је обухватало малтерисање, глетовање и кречење зидова, постављање подова, замену столарије. Обезбеђена су трајна стамбена решења за 32 социјално угрожене породице, које су добиле станове у једној новој згради за социјално становање.

Породица Ђорђевић

Свилајнац

Андријана (66) и њен син Ивица (42) са инвалидитетом били су међу 700 људи из села Седларе у општини Свилајнац чије су куће биле погођене мајским поплавама 2014. године. Штета коју је вода проузроковала била је толика да је била потребна реконструкција куће. У оквиру Програма помоћи ЕУ поплављеним подручјима у Србији, зидови су поправљени и окречени, подови и столарија у потпуности замењени и, као што је Андријана рекла, створен је „потпуно нови дом“ захваљујући помоћи ЕУ.

„Сама то никад не бих могла да урадим, са минималном пензијом и сином инвалидом. То је нови живот за нас, претворили сте стари дом у потпуно нови. Немам речи да опишем како се сада осећамо и колико смо захвални“, рекла је Андријана Ђорђевић.

„Када смо се коначно скућили и уредили живот, сачекала нас је поплава. А сада, захваљујући донацији Европске уније, имамо нови дом. Добили смо намештај и кућне уређаје. Наша срећа и захвалност су неизмерни, јер наша деца могу да наставе да расту спокојно“, каже Цвијан, који не скрива осмех са лица.

Породица Јокић

Шид

Када је у мају 2015. поплављено село Јамена код Шиде, на тремеђи Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине, седмочлана породица Јокић остала је без дома који су уз велику муку стекли. Ратни војни инвалид Цвијан (45) доселио се у ово сремско село 1991. године, засновао породицу са Радицом, са којом је више од деценије живео као подстанар. За време поплаве Цвијан је учествовао у евакуацији и спасавању мештана, док је његова породица била евакуисана. По повратку, затекли су потпуно уништenu кућу и покућство. Неколико месеци Јокићи су провели у шатору постављеном у дворишту куће, након чега су им комшије пружиле привремени смештај.

Породица Марковић

Обреновац

Милица Марковић је глава четворочлане породице из Обреновца коју чине њен унук Драган, унука Марина и Драганова ћерка Милица. Откако је доживела мождани удар пре неколико година, Милица једва хода. Миличини унуци су незапослени и породица живи само од њене скромне пензије.

Уз помоћ коју је држава дала за поплављена подручја успели су да поправе спаваћу собу, али све остало је и даље било оштећено, укључујући намештај и личне ствари. Након што су добили подршку ЕУ за опоравак, породица се враћа нормалном животу у потпуно санираној кући.

„Захвална сам пре свега због мојих унука. Ја сам стара и мој живот није био лак, али сам срећна што имају топло и безбедно место где ће да живе и подижу своју децу и породицу”, рекла је Милица Марковић.

Стамбено збрињавање за угрожене породице

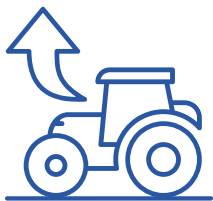
Обреновац

У Обреновцу је изграђена зграда за социјално становање са 32 стана за исто толико најугроженијих породица које нису имале право на помоћ Владе, нити су биле разматране за било коју другу донацију. Пошто ниједна од породица са укупно 118 чланова није имала власништво над непокретностима, били су смештени у колективне центре одмах након поплава. У најгорем положају било је 11 ромских породица, које су живеле у изузетно малим стамбеним јединицама са лошим санитарним решењима.

„Стан у коме сада живимо је сјајан. Имам нормалан живот, кров над главом и место где могу да проводим време са својим унуцима“, рекла је Злата Маринковић, корисница стана за социјално становање у Обреновцу.

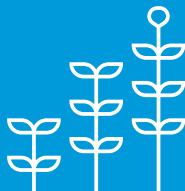

ПОДРШКА ПОЉОПРИВРЕДНИЦИМА И МАЛИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

36.712

породица добило
подршку у виду помоћи
за пољопривредне радове

Након збрињавања потреба људи из подручја угрожених поплавама, следећи корак била је процена степена девастације пољопривредног земљишта. Ублажавање штете у пољопривреди и допринос санацији подразумевали су и бригу о циклусима пољопривредне производње. Пружање подршке пољопривредним произвођачима почело је у септембру 2014. године и до маја 2017. године више од 36.000 пољопривредника добило је сточну храну, саднице воћака, стоку, семе, ђубрива, кошнице, пластенике и пољопривредну опрему, што је знатно допринело опоравку пољопривредне производње.

1.171

малих предузећа, предузећа
и фарми добило подршку

Велика средства су издвојена и за ревитализацију микро и малих предузећа која су престала да раде или смањила обим своје делатности услед штете изазване поплавама. Самим тим, многе породице су остале без прихода, што се негативно одразило на квалитет њихових живота. Европска унија је одговорила на потребе ових предузећа обезбеђивањем опреме, алата, сировина за даљу производњу и материјала за санацију објеката. Овим бесповратним средствима помогнута је рехабилитација 1.171 предузећа, захваљујући чему је више од хиљаду људи наставило да ради или је било поново запослено.

Електрон

Лозница

Предузеће „Електрон“ почело је 1986. године производњу различитих типова машина – сушара, стерилизатора и стоматолошке опреме. Након што је претрпео велику штету у поплавама, „Електрон“ је био на ивици стечаја, што би 15 радника оставило без посла, а њихове породице без икаквих прихода. Ниво воде, који је растао четири дана, озбиљно је оштетио зграду, док су машине биле делимично или потпуно покварене.

Захваљујући напорном раду свих запослених и помоћи ЕУ, предузеће „Електрон“ поново производи машине, а сви његови радници су задржали посао.

„Нисмо веровали када су нам се људи из Програма обратили и рекли да ће нас укључити у мере помоћи. До тада није било испуњено ниједно такво обећање. Помоћ је, ипак, стигла и једино што можемо је да изразимо своју захвалност и да кажемо да смо више него одушевљени“, казао је сувласник предузећа „Електрон“ Лука Јамина.

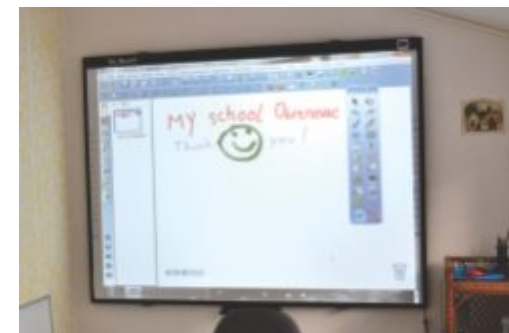
Студио "My School"

Обреновац

Мирјана Тешић је професорка енглеског језика која је радила у Гимназији у Обреновцу све до 1999. године, када је напустила посао у државној служби да би се опробала у предузетништву. Студио „My School“ (Моја школа) почео је са радом у једнособном стану у Обреновцу, да би се потом проширио у четири учионице на различитим локацијама до 2014. године.

Поплаве у мају 2014. године прекинуле су рад школе пошто су учионице биле поплаване а сва основна средства – компјутери, табле, намештај и наставни материјал – уништена. Европска унија донирала је две интерактивне школске табле, два пројектора и два рачунара студију „My School“, чиме је омогућен наставак рада и промовисање учења страних језика, како за децу, тако и за одрасле.

„Две паметне табле које је донирала ЕУ у великој мери допринеле су чаролији „My School“. Наши полазници су очарани новим технологијама и на тај начин мотивисанији да уче. Ми смо заиста захвални на помоћи која нам је омогућила да прођемо кроз тешке тренутке катастрофалних поплава у нашој земљи“, рекла је Мирјана Тешић.

Рибњак "DB Food"

Бајина Башта

Породица Драгана Јагодића, која броји пет чланова, живи од малог али успешног рибњака пастрмке "DB Food" у селу Рогачица, који послује од 2007. године. Када се река Рогачица излила у мају 2014, опустошила је рибњак и иза себе оставила велика оштећења на базенима, а штета је процењена на више од 20 милиона динара. Пословање је било обустављено, што је утицало и на породице 12 запослених радника.

Кроз Програм помоћи ЕУ, фирма "DB Food" добила је грађевински материјал како би обновила базене и наставила производњу пастрмке.

„Пре него што се река излила, сви наши радници били су мобилисани да праве одбрамбени зид, али нисмо успели да сачувамо рибњак. Захваљујући грађевинском материјалу који смо добили од ЕУ завршили смо доводни канал, део таложника који је вода однела у поплавама. Ова помоћ нам много значи, јер можемо поново да узгајамо пастрмку“, каже Драган Јагодић.

„С обзиром на то да нам је пољопривреда једини извор прихода, изузетно смо захвални на донацији коју смо добили од Европске уније. Сада имамо два хектара земље под воћњацима и надамо се да ћемо ускоро добити субвенције за производњу воћа“, рекла је Јелена Марковић.

Породица Марковић

Крупњак

Захваљујући донацији Европске уније, воћњак породице Марковић у селу Церова код Крупња, који је претрпео штете од поплава и клизишта, поново је процветао. Са 300 донираних садница шљиве, шљивик Миодрага Марковића има 500 стабала која се налазе на њиховој земљи.

Поред шљива, Марковићи имају стабла лешника и трешње, гаје малине и купине и продају свеже воће хладњачама и сушарама. Они такође прерађују шљиве у ракију и џем и продају их на пијаци. До сада нису запошљавали сезонске раднике, али када наступи сезона бербе, комшије и пријатељи долазе да помогну.

Породица Пјевић

Ваљево

Божана Пјевић, њена бака, мајка и сестре, које су пореклом из Бихаћа у Босни и Херцеговини, од 2002. живе у селу Дивци код Ваљева. Само је Божана запослена, па се породица одувек трудила да искористи невелику окућницу садећи на њој поврће и гајећи живину и козе.

Маја 2014. река Колубара је поплавила кућу Пјевића, уништила усеве, а живина им је угинула. Неколико месеци нису могли да се врате на имање, а онда им је, захваљујући средствима Европске уније, обновљена кућа. Тренутно опорављају пољопривредну производњу набављајући коке носиље. У томе им је помогла донација ЕУ од 320 килограма концентрата за коке. Надају се да ће, када оспособе објекат за држање стоке, моћи да прошире производњу.

„Током поплава смо се склонили у поткровље наше куће, која нема чврсте темеље, па је вода могла да нас однесе. Страх и паника појавили су се одмах потом, када сам схватила кроз шта смо све прошли, шта смо све изгубили и да морамо да почнемо од нуле. Видела сам да су људи у неким деловима Србије прошли горе од нас, па сам лакше подносила напор. Не могу да опишем речима задовољство због подршке коју смо добиле од ЕУ, јер стварно не знам шта бисмо саме могле да урадимо. Захвална сам свима који су нам помогли да се вратимо нормалном животу“, каже Божана Пјевић.

„Захваљујући подршци ЕУ успели смо да обновимо и проширимо производњу цвећа. То нам много значи. Сада када имамо више пластеника него раније, планирамо да запослимо сезонске раднике јер обим посла превазилази наше тренутне капацитете и да уведемо грејање у дониране пластенике ради сигурније производње“, рекао је Иван Милошевић.

Породица Милошевић

Зајечар

Иван Милошевић живи у Зајечару са супругом Маријаном и два сина, Милошем (12) и Николом (9). Иван и Маријана обрађују 42 јутра земљишта у селу Велики Извор, где производе цвеће. Током поплава 2014. године бујичне кише изазвале су преливање оближњег потока, који је уништио три пластеника и нанео озбиљну штету. Конструкције су разорене, покров поцепан, системи за наводњавање ишчупани, цвеће у саксијама уништено.

Чим је чуо за Програм помоћи ЕУ за поплављена подручја у Србији, Иван је поднео захтев за помоћ. У пролеће 2016. породица је добила пластеник са системом за наводњавање. Породица сада има пет пластеника у којима узгајају цвеће – њихов главни извор прихода – које продају заступницима veleprodaje и на локалној пијаци. Маријана је задужена за продају, а често јој помажу синови Милош и Никола.

ОБНОВА И ИЗГРАДЊА ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

15 школа
обновљено и
опремљено

1 вртић
обновљен и
опремљен

1 школа
изграђена и
опремљена

Реконструкција зграда јавне намене, нарочито школа и вртића, била је један од најважнијих задатака Програма помоћи Европске уније за поплављена подручја у Србији. Поплаве су прекинуле рад образовних установа и довеле до погоршања услова за наставу, чиме се нарушава адекватно образовање хиљада ученика.

Први радови су започети у Обреновцу, општини најтеже погођеној поплавама, што је означило почетак опоравка инфраструктуре зграда јавне намене. Ови радови су реализовани у пет општина у Србији, у којима је обновљено 15 основних и средњих школа, као и једно обданиште, једна школа је изграђена, а све су опремљене намештајем и наставним средствима. Захваљујући подршци ЕУ, више од 13.000 деце и наставника поново ће имати адекватне услове за учење и рад.

Основна школа „Јован Јовановић Змај“

Обреновац

Највећа основна школа у Обреновцу „Јован Јовановић Змај“, коју похађа више од 1.300 ученика, била је поплављена скоро две недеље у мају 2014. године. Учионице, спортска дворана, библиотека и канцеларија у приземљу били су два метра под водом. Уз подршку Европске уније ова школа је поново отворена, након што су реновирано зидови и подови, замењени оштећена врата, прозори и све електричне инсталације. Купљени су нова опрема за подстанцију из које се обезбеђује грејање за учионице, заштитна ограда око школе, као и наставна средства, табле, столови, столице, ормари и други неопходан намештај.

„Европска унија је од првог дана била уз нашу школу. Уз подршку ЕУ успели смо да је у потпуности обновимо и ученицима пружимо нормално окружење за учење“, изјавила је Вера Ђорђевић, директорка школе.

Вртић „Дечја радост“

Свилајнац

Вртић „Дечја радост“ је једина предшколска образовна установа у Свилајнцу, коју похађа око 450 деце. Собе и играонице за децу, кухиња и административне канцеларије у највећој згради ове институције били су тешко оштећени у мају 2014. године. Радови које је финансирала Европска унија обухватили су замену столарије и подова, малтерисање, кречење, постављање плочица, поправке крова и фасаде. Обновом зграде су деци из Свилајнца поново пружени одговарајући услови за игру и учење.

„Током првих дана поплава, када смо видели штету на зградама, обнова је изгледала као немогућа мисија. Али, уз помоћ пријатеља, вртић опет нормално ради“, рекла је Зорица Ђорђевић, директорка.

РЕКОНСТРУКЦИЈА ПУТЕВА, КЛИЗИШТА И ЈАВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

12 km пута између
Корените и Крупња
реконструисано

24 клизишта
санирана

2 моста
саграђена,
4 обновљена

3 језера за
инфилтрацију
пијаће воде
санирана

Поплаве из маја 2014. године озбиљно су оштетиле јавну инфраструктуру и блокирале или потпуно уништиле путеве и мостове. Обилне кише активирале су око 2.000 клизишта, што је проузроковало уништење објеката јавне намене и приватних кућа, заједно са инфраструктуром. Иако су радови чишћења организовани одмах након поплава омогућили отварање путева, реактивација постојећих клизишта и ризик од нових структурних ломова захтевали су ефикасно решење за постојећа нестабилна подручја.

У првој фази помоћи ЕУ је финансирала санацију система за снабдевање пијаћом водом у Трстенику, реконструкцију регионалног пута Коренита – Крупањ и изградњу два моста у Краљеву. У циљу побољшања механизма за спречавање поплава и реаговање у ванредним ситуацијама, ЕУ у другој фази Програма помоћи ЕУ за поплављена подручја у Србији финансира санацију чак 44 критична клизишта и обнову чак 14 путне конструкције оштећене ерозијама. До маја 2017. године завршена је санација 24 клизишта у 13 општина и санација четири моста у општинама Ковачица, Коцељева, Књажевац и Крупањ.

Реконструкција путева

Крупњ

Јаке кише и поплаве које су погодиле Србију у мају 2014. године тешко су оштетиле државни пут који повезује Крупњ и Лозницу преко Корените. Око 1.500 путника који свакодневно користе пут морало је да користи дуге путеве за превоз своје робе или приступ услугама које су им биле потребне.

Да би се успоставио нормалан саобраћај између Крупња и Лознице за 547.500 путника годишње, Европска унија је подржала реконструкцију деонице пута између Корените и Крупња у дужини од 12 километара, која је трајала од децембра 2014. године до јула 2015. године. Дуж ове деонице чак 120 радника је било ангажовано не само на реконструкцији самог пута већ и на санацији и изградњи камених насипа уз реку, потпорних зидова, габиона, пропуста и ивичњака, као и на санацији пет нових клизишта.

„Захваљујући напорима Европске уније становници Крупња имају квалитетан пут којим могу да стигну до оближњег града Лознице или до Дрине“, рекао је Раде Грујић, градоначелник Крупња, 2015. године.

Обнова мостова

Ковачица

Носивост моста преко реке Тамиш у Ковачици, који повезује скоро 10.000 становника околних села, озбиљно је угрожена знатно повећаним водостајем током мајских поплава 2014. године. Због обима оштећења саобраћај је био обустављен јер мост није могао да издржи првобитно дозвољених 12 тона тежине.

Уз подршку из ЕУ фондова мост је у потпуности поправљен, а његов капацитет повећан у складу са недавно усвојеном саобраћајном регулативом у 2015. години, чиме је омогућен већи обим саобраћаја на путу који је важан за повезивање Панчева и Зрењанина.

„Становници околних села коначно ће престати да користе алтернативне правце и наставити са својим свакодневним активностима користећи саниран мост у Ковачици. Штавише, капацитет моста је повећан, па ће од сада тежим камионима бити дозвољено да прелазе мост“, рекао је Драган Милошевић из Јавног предузећа „Путеви Србије“.

Санација клизишта

Кнић

Поплаве из маја 2014. године изазвале су активирање два клизишта на путу Равни Гај – Краљево, која су озбиљно оштетила коловозне траке у дужини од 450 метара и створила небезбедне услове путовања.

Уз подршку ЕУ овај пут је саниран и утврђен како би се обезбедило дугорочно решење и безбедан саобраћај за хиљаде људи који га свакодневно користе. Радови обухватају санацију коловозне конструкције, као и изградњу потпорних зидова и одводних канала који ће спречити даље покретање клизишта.

„Чињеница да је овај пут категорисан као државни пут 1Б реда указује на значај ове инвестиције, не само за општину Кнић већ и за читав регион и државу“, рекао је Зоран Ђоровић, председник општине Кнић.

„Помоћ Европске уније у санацији извора за снабдевање водом била је изузетно важна, пре свега за становнике Трстеника, пошто је, у кратком року, снабдевање питком водом било у потпуности стабилизовано. Помоћ је такође била значајна за локалну самоуправу, јер би санација из ограничених средстава локалног буџета много дуже трајала“, рекла је Јулија Јовановић из Општинске управе Трстеника.

Санација система за водоснабдевање

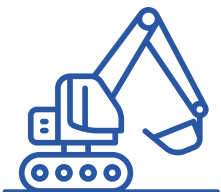
Трстеник

Кроз пукотине у насипу, река Западна Морава потпуно је поплавила главни систем за водоснабдевање – изворе воде Старо Корито и Звездан – из којих се обезбеђује вода за пиће за чак 70 одсто потрошача у Трстенику. Због великих количина блата и воде систем је био ван употребе, тако да се цела општина снабдевала из извора Прњавор, који једва да је могао да задовољи основне потребе.

Уз подршку Европске уније, три инфилтрациона басена за пречишћавање воде су у потпуности санирана – сва вода је била испумпана, блато и муљ очишћени су из корита и са обала, а постављен је и нови слој за филтрирање. Након што су анализе воде из басена потврдиле да се вода може користити за пиће, извори су поново прикључени на систем. Више од 15.000 људи у Трстенику поново има редовно снабдевање пијаћом водом.

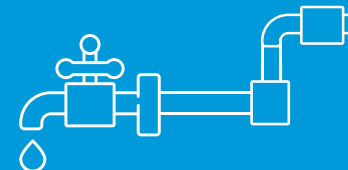
РЕХАБИЛИТАЦИЈА ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ЗАШТИТУ ОД ПОПЛАВА

60 km

речних канала и корита
очишћено и проширено

11 пумпи у
4 црпне станице
поправљено

Унапређење система за заштиту од поплава у Обреновцу, Сурчину, Ваљево, Параћину и Свилајнцу наставак је подршке ЕУ у успостављању отпорнијег система управљања елементарним непогодама у Србији. Ови напори за спречавање поплава обухватају санацију 64 километара мреже одводних канала на подручју Београда (Обреновац и Сурчин).

Захваљујући подршци ЕУ покренути су набавка и уградња нове хидромашинске и електроопреме у оквиру санације оштећених црпних станица на шест локација у општини Обреновац. Кроз реконструкцију 24,2 километра насипа дуж река Ресава, Бук (Свилајнац), Црница (Параћин), Колубара, Јабланица и Обница (Ваљево), капацитет постојећих речних корита биће значајно побољшан како би издржале падавине сличне онима у мају 2014. године.

Рехабилитација канала

Обреновац и Сурчин

Капацитет одводних канала изграђених осамдесетих година прошлог века знатно је смањен током претходних година услед ерозије тла. Поплаве из 2014. године додатно су погоршале ситуацију када су велике количине земљишта завршиле у каналима, што је захтевало ванредну интервенцију одржавања.

Чишћење 64 километра канала побољшаће стање 700 хектара пољопривредног земљишта када је у питању хидрауличност, док ће ретенциони капацитет канала бити враћен на првобитни ниво.

„Пројекат чишћења и ревитализације канала у Сурчину од огромног је значаја за општину и пољопривредна домаћинства јер ће омогућити спречавање будућих поплава“, рекла је Александра Јелесијевић из Општинске управе Сурчин.

Враћање у функцију црпних станица

Обреновац

Шест црпних станица у Обреновцу било је тешко оштећено током мајских поплава 2014. године, што је довело до смањења капацитета за одводњавање, чиме се повећала изложеност поплавама.

Уз подршку ЕУ за помоћ поплавленим подручјима, 11 пумпи у четири црпне станице је већ поправљено, а набавка и уградња нових пумпи је у плану. Радови ће обухватити и реконструкцију електро, машинских и грађевинских објеката, с циљем да се побољша капацитет црпних станица на рекама Сави и Колубари у Обреновцу и спрече даље поплаве.

„Захваљујући средствима Европске уније направићемо огроман напредак у процесу модернизације црпних станица у Обреновцу. Електронски повезане и аутоматизоване станице ће у великој мери олакшати функционисање система заштите од поплава“, рекао је Владимир Баталовић, извршни директор Јавног водопривредног предузећа „Београдводе“.

УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ЗА ПРЕДВИЂАЊЕ ПОПЛАВА

Побољшање система за прогнозирање поплава један је од предуслова за смањење ризика од елементарних непогода и једна од најефикаснијих неструктурних мера за контролу ризика од поплава. То укључује јачање националних капацитета за праћење, процењивање и предвиђање опасних метеоролошких и хидролошких појава. Благовремене и ажурне информације, рана упозорења и аларми, које за потребе управљања обезбеђује Републички хидрометеоролошки завод Србије (РХМЗС) Сектору за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, локалним самоуправама и органима надлежним за елементарне непогоде, од највећег су значаја за заштиту становништва и животне средине.

Из средстава ЕУ биће обезбеђена опрема за ласерско ваздушно сњимање подручја ради прикупљања геоинформација (Light Detection and Ranging– LiDAR), хардвер и софтвер за обраду, што ће омогућити прављење дигиталног модела терена (Digital Terrain Model – DTM) снимљених области. На тај начин ће РХМЗС ојачати своју мрежу за метеоролошко и хидролошко праћење централне Србије у циљу прогнозирања падавина, нивоа воде и протока.

Фонд солидарности Европске уније

72 ЛОКАЛНЕ
САМОУПРАВЕ

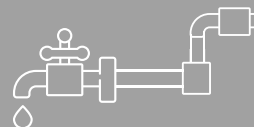
73 моста
саграђена

13 канализационих
и водоводних
система обновљено
и ојачано

15 дистрибутивних
водоводних
мрежа уређено

23 клизишта
санирана

8 путева
реконструисано

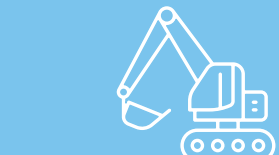
59 јавних објеката
здравствене
заштите и образовања
реконструисано

202
инфраструктурна
објекта за превенцију
изграђена или
обновљена *

1 јаловиште
санирано

* у надлежности ЈВП „Србијаводе“
и „Београдводе“

ФОНД СОЛИДАРНОСТИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

У марту 2015. године Европска унија је дала као бесповратну помоћ 60,2 милиона евра из свог Фонда солидарности (ФСЕУ) како би помогла Србији као земљи која је била најтеже погођена поплавама у региону. Средства су била стављена на располагање као да је Србија држава чланица ЕУ.

Помоћ ФСЕУ била је намењена за плаћање и накнаду ванредних трошкова за јавне радове, првенствено за обнову критичне инфраструктуре, поправке директних оштећења и решавање хитних потреба у периоду непосредно после поплава, као и трошкове спасилачких операција и рашчишћавање погођених подручја. Средства се могу користити и ретроактивно, односно за већ покренуте пројекте опоравка и обнове, као и за накнаду већ насталих трошкова.

Пројекти финансирани из бесповратних средстава ФСЕУ, који углавном обухватају изградњу, обнову или санацију великих јавних инфраструктурних објеката као што су путеви, мостови, системи за водоснабдевање и регулацију водотокова, здравствене и образовне институције, спроведени су у 72 локалне самоуправе.

РЕКОНСТРУКЦИЈА ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

34 школе
обновљене

2 продужена
боравка
обновљена

12 домова
здравља
обновљено

11
амбуланти
обновљено

У оквиру пројеката који се финансирају из Фонда солидарности Европске уније, комплетно је санирано или изграђено 59 објеката јавне намене у 23 локалне самоуправе. Многи од ових објеката нису могли да пруже адекватне услуге корисницима због тога што последњих неколико година нису редовно одржавани нити је у њих улагано.

Захваљујући подршци Европске уније санирано је 34 школе, два дневна боравка, 12 домова здравља и 11 амбуланти. Радовима су били обухваћени објекти у следећим местима: Уб, Ваљево, Свилајнац, Крагујевац, Параћин, Смедеревска Паланка, Коцељева, Младеновац, Гроцка, Мионица, Краљево, Петровац на Млави, Љубовија, Косјерић, Крупањ, Лазаревац, Лозница, Љиг, Кучево, Владимирци, Смедерево, Лучани и Трстеник.

„Захвални смо на подршци ЕУ у обнови здравствене амбуланте у Бегаљници. Обновом ове здравствене установе постављени су стандарди за све амбуланте у Србији“, рекао је Андреја Младеновић, заменик градоначелника Града Београда.

Здравствена амбуланта у Бегаљници

Гроцка

Здравствена амбуланта у Бегаљници није радила након поплава јер је вода у њој достигла ниво од 50 центиметара и задржала се у објекту неколико дана. Котларница је била потпуно поплавлена, системи водовода и канализације уништени, а влага је продрла у зидове.

ЕУ је финансирала обнову зграде, укључујући и рестаурацију зидова, столарије, подова, фасада, система водовода и канализације, као и санитарних блокова.

РЕКОНСТРУКЦИЈА И ИЗГРАДЊА ИНФРАСТРУКТУРЕ

Фонд солидарности Европске уније (ФСЕС) пружио је подршку за обнову саобраћајне и локалне инфраструктуре, уз санацију оштећене инфраструктуре за спречавање поплава.

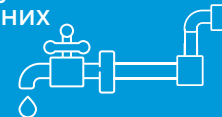
73 моста

13 канализационих
и водоводних
система

15 дистрибутивних
водоводних
мрежа

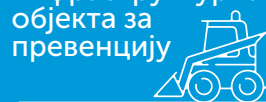
23 клизишта

8 путева

202 инфраструктурна
објекта за
превенцију

изграђено или обновљено

Радови реализовани из помоћи ФСЕС обухватили су изградњу и реконструкцију 202 објекта којима управљају јавна водопривредна предузећа „Србијаводе“ и „Београдводе“, реконструкцију 13 канализационих и водоводних система, санацију 29 клизишта, регулацију 14 локалних водотока, реконструкцију осам локалних путева и изградњу 73 моста.

„Цео град је био паралисан када се мост срушио услед велике количине воде. Морали смо да обуставимо саобраћај преко моста. Захваљујући средствима Европске уније саграђен је нови, већи и стабилнији мост“, рекао је Немања Гајић, архитекта у општини Свилајнац.

Мост преко реке Ресаве

Свилајнац

Конструкција моста преко реке Ресаве срушила се за време падавина у мају 2014. године, када је Свилајнац тешко поплављен.

Нови трораспонски мост, дугачак 44,6 метара, пројектован је као рамовска конструкција, изграђен од армираног бетона и издигнут како би издржао поплаве сличне разорне моћи као оне које су погодиле Србију у мају 2014. године. Мост спаја села Јасеново и Суботица, као и општине Свилајнац и Деспотовац.

„Вредело је уложити време и новац како би се заштитио живот 15.000 људи који су деценијама директно изложени отровима из јаловишта, али и здравље људи који живе у општинама низводно од Столица. Радове финансира Европска унија, захваљујући чијој великодушности смо успели много да урадимо након поплава којима смо били изложени“, рекао је Марко Благојевић, вршилац дужности директора Канцеларије за управљање јавним улагањима.

Санација јаловишта рудника Столице

Крупањ

Загађење токова Костајничке реке, Корените и Јадра, изазвано изливањем јаловине из флотацијских одлагалишта Рудника антимона „Столице“, траје већ деценијама и достигло је врхунац у мају 2014. године, када је дошло до јаких киша. Еколошка истраживања спроведена после поплава показала су да је 27 километара речних корита Костајничке реке и Корените и 360 хектара поплављеног пољопривредног земљишта загађено опасним материјама и тешким металима изнад дозвољеног максималног нивоа.

Санација је обухватила заштиту од површинских вода, санацију и стабилизацију јаловишта, чишћење и регулацију најугроженије деонице Костајничке реке низводно од одлагалишта на насељеним подручјима. Више од 15.000 становника из околних општина биће заштићено од загађења великих размера изазваних опасним материјама.

КА ВИШЕМ СТЕПЕНУ СПРЕМНОСТИ И БЕЗБЕДНОСТИ

Три године након што су Србију погодиле поплаве у мају 2014. године, помоћ Европске уније Србији за поплављена подручја улази у своју завршну фазу. Са стотинама кућа које су саграђене и хиљадама које су обновљене, стотинама санираних инфраструктурних и објеката јавне намене и хиљадама малих предузећа и пољопривредних произвођача који су добили помоћ, ЕУ је Влади Србије пружила помоћ од виталног значаја да живе својих грађана не само врати у нормални ток већ често и да им обезбеди боље услове за живот и рад и боље услуге.

Почетна фаза реаговања у ванредној ситуацији и пружања хитног одговора и помоћи с временом је замењена мерама превенције и заштите како би се смањио ризик од нових катастрофалних последица. ЕУ ће наставити да спроводи иницијативе које су већ снажно покренуте кроз санацију путева и клизишта, чишћење канала и реконструкцију речних корита и увођење система за рано упозорење и система за контролу ризика од поплава у циљу побољшања припремљености и безбедности Србије.

Наслов: Године обнове

Приредила Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге (УНОПС) на основу материјала који су достављали имплементациони партнери Програма „Помоћ Европске уније поплављеним подручјима у Србији“: Аустријска агенција за развој (АДА), Arbeiter-Samariter-Bund (АСБ), Дански савет за избеглице (ДРЦ), Организација за храну и пољопривреду Уједињених нација (ФАО), Hilfe zur Selbsthilfe e.V. (Help) и Светска банка (СБ).

Издавач: Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге (УНОПС), Београд
Штампа: Графолик, Београд
Тираж: 1500
Припрема за штампу: Немања Беља
ИСБН 978-86-920977-1-3

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

504.4:556.166]:338.246.027(497.11)
627.51(497.11)

ГОДИНЕ обнове : [помоћ Европске уније поплављеним подручјима у Србији] / [United Nations Office for Project Services (UNOPS) ... [et al.]]. - Београд : United Nations Office for Project Services (UNOPS), 2017 (Београд : Графолик). - 56 стр. : илустр. ; 25 cm

Тираж 1.500. - Стр. 7: Реч амбасадора / Мајкл Давенпорт.

ISBN 978-86-920977-1-3
1. United Nations Office for Project Services (UNOPS)
а) Србија - Поплаве
COBISS.SR-ID 232184588

A decorative graphic consisting of three horizontal, wavy lines in a light blue color, positioned in the lower right quadrant of the page.

Програм спроводе:

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

AUSTRIAN
DEVELOPMENT
AGENCY

WORLD BANK GROUP